

Zarota proti francoskemu generalu Giraudu razkrita

Dvanajst zarotnikov, ki so nameravali umoriti tudi Rooseveltovega reprezentanta, aretiranih.—Rusi okupirali važno železniško središče v prodiranju proti Rostovu. Nemška armada okrog milijon vojakov v nevarnosti.—Angleške podmornice potopile nadaljnje štiri osiščne parnike na Sredozemskem morju.—Ameriške in avstralske čete razširile vrzel v japonski bojni črti na Novi Gvineji

Alžir, Alžirija, 31. dec.—Are-tiracija dvanajstih zarotnikov, ki so nameravali umoriti generala Girauda, novega vrhovnega komisarja francoske severne Afri-ke, in Roberta Murphyja, poseb-nega reprezentanta predsednika Roosevelta, je bila naznanjena. Giraud je dejal, da sta med are-tiranci dve osebi, ki sta poma-gali ameriškim četam, ko so se izkrale v Alžiru v prvih dneh novembra.

Giraud ni hotel objaviti imen aretiranih zarotnikov. Dejal je, da je stvar izključno francoska afera, "notranje čiščenje." Da-lej je rekel, da aretirani zarot-niki ne bodo usmrčeni.

"Aretirali smo ljudi, ki so po-magali pri izkrcanju ameriških čet v Alžiru, kakor tudi one, ki so pomagali Nemcem in so ve-deli o zaroti proti admiralu Dar-lanu, dasi tega niso razkrili svo-jim predstojnikom," je rekel Gi-raud. "Držal se bom francoske-ga načela, ki je prepoveduje na-kane, ne kaznovanje."

General Giraud je izjavil, da je sestel z reporterji, jim ori-sal namen zarotnikov in odgo-varjal na stavljena vprašanja. Razgovor med njim in reporterji se je vršil v zastraženem poslop-ju ne daleč proč od urada, v ka-terem je bil umorjen admiral Darlan.

Moskva, 30. dec.—Ruske čete so okupirale Kotelnikovo, važno železniško središče, 90 milj juž-nozapadno od Stalingrada, v prodiranju proti Rostovu, stra-tegičnemu mestu ob izlivu reke Don v Črno morje. Okupacija Kotelnikova je največja ruska zmaga v ofenzivi, katere cilj je uničenje nemške armade mili-jon vojakov v južni Rusiji.

Sovjetsko poveljstvo pravi v kratkem poročilu, "da so naše čete okupirale Kotelnikovo in za-segle velik plen, ki vključuje sedemnajst bojnih letal in kon-voj tankov." Poročilo ne ome-nja detajlov.

Eden glavnih ciljev sovjetske strategije je bil dosežen z oku-pacijo Kotelnikova. Ruska zma-ga je težak udarec nacijem. Dva-indvajset nemških vojaških di-vizij je v pasti med Donom in Volgo, iz katere se najbrže ne bo izmotalo. Možnost je, da se je nemška vojaška posadka v Kotelnikovo podala brez boja, kar rusko poročilo tega ne o-meni. Očitno je, da so Rusi zbrali hrbtenico nemške obo-rožne sile na tej fronti.

Čez 20,000 Nemcev je padlo v bitkah z Rusi v zadnjih dneh. Sovjetske čete so prodrlje 50 milj daleč v smeri proti Rostovu ob poti železnice, ki spaja to me-sto z Mosko. Prvi ruski voja-ski oddelki so dospeli do točke, ki je oddaljena samo 80 milj od Rostova.

Sovjetske operacije so uspešne tudi na stalingrajski fronti. Ko-muniste pravi, da so ruski letal-ski oddelki 31 nemških trans-portnih letal, ki so skušala do-stati orožje, živila in druge potrebščine četam v Stalingra-du. V bitki v enem sektorju stalingrajske fronte so Rusi po-bili 2200 sovražnikov.

Ruska južna fronta je zdaj dolga 300 milj in se razteza od Kaluzinske meje pri Elisti do Kalinka, kavkaških step. Vrh-ovno poveljstvo je naznanilo okupacijo Torgovaja, važnega

Jovanović sestavi novo vlado

Naciji prevzeli balkanske železnice

London, 30. dec.—Jugoslovanski četniki so zasedli dve vasi na vzhodni strani Livna po zdrobitvi osiščne garnizije 3000 vojakov, se glasi radijsko poročilo iz Moskve.

London, 30. dec.—Dr. Slobodan Jovanović, ki je včeraj re-signiral kot predsednik jugoslovanske ubežne vlade, bo formiral nov kabinet, se glasi nazna-nilo. Uradni komunikacije pravi, da je Jovanović predložil resignacijo kralju Petru. On je bil imenovan za predsednika vlade 12. januarja tega leta.

Jugoslovanski krogi v Londonu so bili informirani, da so Nemci prevzeli kontrolo nad vsemi balkanskimi železnicami, kar je posledica sistematične sabotaže jugoslovanskih četnikov. Nemške vojaške posadke so bile tudi ojačane.

Nemški poslanik v Zagrebu je v svojem govoru pred železni-čarji zadnji teden priznal razšir-jenje sabotaže. Nemci so poslali nadaljnje tri vojaške divizije na Hrvaško po informacijah, ki so jih dobili jugoslovanski krogi v Londonu. Tam se nahaja zdaj osem nemških divizij, okrog 175,000 mož.

Naciji so ojačili vojaške po-sadke, da se bodo lahko uspešno borile proti četnikom in stražile železnice, zlasti one, ki spajajo Belgrad z Zagrebom in Belgrad s Sofijo, Boigarija, in Solunom, Grčija.

Amerika ustavila finsko propagando

Državni department omenja poteškoče

Washington, D. C., 30. dec.—Državni tajnik Cordell Hull je prepovedal finskiemu informacijskemu centru v New Yorku iz-dajanje vesti in pamfletov, da ustavi širjenje finske propagan-de. On je tudi naznanil, da ame-riško poslaništvo v Helsinku ne bo več objavljalo buletinov.

Hull je pojasnil, da so nastale poteškoče v Helsinku v zvezi z objavljanjem buletinov ameri-škega poslaništva tamkaj. Raz-voj je sledil objavi poročila, da so se v japonskem poslaništvu v Helsinku vršile proslave, katerih so se udeležili tudi člani finske vlade, po zahrbtnem ja-ponskem napadu na Pearl Har-bor, Havaj, 7. decembra pretek-lega leta.

Poročilo se je glasilo, da se je proslava poleg drugih ministrov udeležil predsednik finske vlade J. W. Rangell, ki je v svojem govoru poveljeval japonski na-pad na Pearl Harbor.

Habsburžana stopila v ameriško armado

Washington, D. C., 30. dec.—Felix in Charles Ludwig Habs-burg, brata nadvojvode Otona, pretendenta za avstrijski prestol, sta stopila kot prostovoljca v ameriško armado. Zadevno na-znanilo je objavil vojni depart-ment. Oba se bosta vezbala v vojaškem taborišču pri Fort My-erju, Va. Menje je, da se bosta pozneje pridružila avstrijskemu bataljonu, ki ga snuje nadvojvo-da Oton z dovoljenjem vojnega tajnika H. L. Stimsona. Felix je star 26 let, Charles Ludwig pa 24 let.

VODJA BORBENIH FRANCOZOV PRIDE V AMERIKO

Vprašanje zalaganja francoskih čet z orožjem

NOV POVELJNIK V AFRIKI

Washington, D. C., 30. dec.—Predsednik Roosevelt je izjavil, da bo general Charles de Gaulle, načelnik odbora borbenih Fran-cozov, kmalu prišel v Ameriko, toda datum prihoda še ni dolo-čen. De Gaulle je obsojal kup-čijo, katero je ameriški general Dwight D. Eisenhower, vrhovni poveljnik zavezniške oborožene sile v francoski severni Afriki, sklenil z admiralom Jeanom Darlanom, ki je bil zadnji četrtlet umorjen. Darlan je skočil v za-vezniški tabor, ko so ameriške čete invadirale severno Afriko in so se pokazala znamenja, da bodo osiščne sile poražene v tej vojni.

Roosevelt je zanikal poročilo iz Londona, da je De Gaulle od-ložil obisk Amerike na apel Be-le hiše, priznal pa je, da je bil obisk generala že dvakrat odlo-žen. Mnenje preklada, da je Roosevelt za to, da De Gaulle prej obišče generala Girauda, ki je nasledil Darlana kot vrhovni komisar severne Afrike, v srho sklenitve dogovora glede enotne francoske akcije proti osišču.

Predsednik je objavil izjavo po konferenci s člani Giraudove misije, ki se nahaja v Washing-tonu. Predmet konference, ka-tere sta se udeležila general M. E. Bethouart in J. L. Du-Breuil, je bilo vprašanje zalaganja fran-coških čet v Afriki z ameriškim orožjem. Bethouart je po kon-ferenci z Rooseveltom dejal, da je enotnost francoskih grup glav-na stvar v naporih, katerih cilj je zdrobitve osiščne sile in osvo-boditev Francije.

London, 30. dec.—General Alphonse Juin je bil imenovan za vrhovnega poveljnika fran-coške oborožene sile v severni Af-riki. Juin, ki je star 54 let, je prevzel poveljstvo francoske si-le 20. novembra, ko je višiška vlada na pritisk nacijev odstavi-la generala Weyganda. Nemci so ujeli Juina po kapitulaciji Francije 1. 1940, naslednje leto pa so ga izpustili iz ujetništva.

Odbor borbenih Francozov je izjavil, da morajo biti vsi bivši zagovorniki kooperacije z osi-ščem izključeni iz zveze, ki se snuje med generalom De Gaul-lom in Giraudom, vrhovnim ko-misarjem francoske severne in zapadne Afrike. Andre Philip, komisar za notranje zadeve v tem odboru, je dejal, da enot-nost med francoskimi grupami ni mogoča, če v zvezo pridejo bivši zagovorniki kooperacije z osiščem, ki hočejo sedaj le ob-držati službe. Ti so še vedno sovražniki Francije in zavezni-kov.

Akcija o davčnih načrtih odložena

Washington, D. C., 30. dec.—Čeprav je federalni zakladnik Morgenthau priporočal hitro sprejetje davčnih načrtov, da vlada dobi sredstva za financir-anje vojnih operacij, bo novi kongres, ki se snide v svojem za-sedanju 6. januarja, odložil ak-cijo do aprila. To je razvidno iz izjav, ki so jih podali republi-kanski in demokratski senatorji in kongresniki. Izgleda, da se bo kampanja za naložitev fede-ralnega kupčijskega davka ob-novila in da bo dobila mnogo podpornikov med kongresniki in senatorji.

Domače vesti

Jutri ne bo Prosvete

Jutri (1. januarja) je postavljeni noveletni praznik in zaradi tega Prosveta ne izide.

Iz Clevelanda

Cleveland, Dne 28. dec. je po daljši bolezni umrla Josephine M. Belle, stara 35 let in rojena tukaj ter samska. Zapušča ma-ter in dve sestri.—Dolje je v bol-nišnici umrl Anton Kovač, star čez 70 let. Druge podrobnosti o njem niso sporočene.—Dne 28. decembra se je pri delu v tovar-ni smrtno ponesrečil 37-letni Fr. Juratović, rojen tukaj, ki zapu-šča družino.—Zadnji ponedeljek je avto povozil znanega rojaka Andreja Križmančiča, ki se zdaj nahaja v bolnišnici. Nesreča se je zgodila v bližini Slovenskega narodnega doma.—Dne 28. t. m. zjutraj je bila na ulici napade-na Cecilija Starin po dveh ban-ditih, ki sta ji iztrgala ročno tor-bico, toda v njej je bil samo en dolar.

Iz Pennsylvanije

Export, Pa.—Po dolgih osmih mesecih je prišel od vojakov na desetdnevni dopust Ralph Beni-ger, ki služi na vojaškem letali-šču v Salinu, Kans.

Članica v bolnišnici

Chicago.—Mary Riher, članica društva Slavije št. 1 SNPJ, se nahaja v bolnišnici St. Luke's. Ker ima lastno sobo, jo člani lah-ko obiščejo od devetih zjutraj do devetih zvečer dnevno. Že-lja članstva je že kmalu okreva.

Dva argentinska lista suspendirana

Cile pretrga odnošaje z osiščem

Buenos Aires, Argentina, 30. dec.—Vlada je suspendirala dva lista, ki sta kritizirala njo in na-cijsko Nemčijo. To sta Critica in Libre, liberalni tednik. Do-znava se, da je vlada odstavila Isadora Ruiza Morena, pravnega svetovalca, ki je znan kot na-sprotnik totalitarcev.

List Critica je bil suspendiran za pet dni v smislu provizije od-redbe stanja obleganja, ki od-pravlja ustavne garancije. Ta list je objavil na prvi strani uvodnik, v katerem je kritiziral argentinsko vrhovno sodišče in druge vladne agencije ter jih obdolžil, da hočejo storiti nobe-nih korakov proti članom nem-škega poslaništva, ki so udeleženi v španskih aktivnostih. List je pozval zunanji urad, naj izže-ne nemške špijone iz dežele.

Tednik Libre je bil suspendi-ran za nedoločen čas, ker je ob-javil članek z naslovom "Pro-gram fašističnega profesorja". Članek je spisal socialistični po-slanec Americo Ghioldi. On je v tem orisal uvajanje totalitar-skih doktrin v argentinski šolski sistem. Tednik Libre je bil že večkrat suspendiran.

Santiago, Čile, 30. dec.—List La Defensa piše, da bo čilejska vlada pretrgala diplomatske od-nošaje z osiščem pred 10. janu-arjem prihodnjega leta. Čile in Argentina sta edini ameriški drž-avi, ki še vzdržujeta odnošaje z Nemčijo, Italijo in Japonsko.

Gestapovci ubili 60 ljudi v Avstriji

Stockholm, Švedska, 30. dec.—Gestapovci so ubili najmanj 60 oseb v Avstriji v zvezi z zatira-njem vala defetizma in aretirali veliko število Avstrijcev zaradi izdajstva, se glasi sem dospelo poročilo. Lov se je pričel v ok-tobru.

Nemški general padel na ruski fronti

Stockholm, Švedska, 30. dec.—List Aftonbladet je objavil vest iz Berlina, da je bil general Ri-char von Reutz ubit na ruski fronti 23. decembra. General je bil poveljnik pehotne divizije na fronti ob reki Don.

Wallacejev načrt pohvaljen

Ameriška udeležba v reševanju problemov

Poročila, ki jih je zbrala ame-riška časniška agentura Associ-ated Press, kažejo, da je načrt podpredsednika Henryja A. Wal-laceja glede ustanovitve svetov-ne federacije narodov, ko bo ta vojna končana, dobil ugoden od-mev v mnogih državah. Tisk fa-šistične Španije ni omenil Wal-lacejevega govora, v katerem je orisal načrt, in vladni uradniki ga niso hoteli komentirati.

Kubanski zunanji minister Jo-se Augustin Martinez je pohvalil načrt kot "horizont sreče" v pri-meri s Hitlerjevim mirom, "ki je povratek v barbarizem." Vsi ha-vanski listi so objavili Wallace-jev govor na prvih straneh. Guillermo Marquez, urednik li-sta Paiz, je dejal, "da na bazi te-ga govora bodo mali narodi na-še Amerike korakali naprej v večjem zaupanju."

Švedski politični krogi so vzeli Wallacejev govor na znanje kot evidenco, da se Amerika ne mara izogniti reševanju evrop-skih problemov po vojni in da bo švedsko ljudstvo pozdravilo to z zadovoljstvom.

List Cape Argus, ki izhaja v Capetownu, Južna Afrika, piše: "Dobro je, ker predstavniki Amerike naglašajo politiko popol-ne ameriške udeležbe v procesu, da se Nemčija potisne v prislilni jopji po uničenju njene militari-stične sile." List dostavlja, da je uverjen, da Wallacejev načrt predvideva ustanovitev medna-rodne okupacijske armade, ki bo kontrolirala Nemčijo več let, ko bo ta vojna končana.

Amerika povečala gradnjo parnikov

Ladjedelnice zgradile 750 parnikov v tem letu

New York, 30. dec.—Ameriške ladjedelnice so zgradile 750 pa-ričnikov v tem letu s skupno tona-žo 8,000,000 ton. To dejstvo je razkril H. Gerrish Smith, pre-dsednik Sveta ladjegradniških kompanij.

Smith je dejal, da znaša po-rast v konstrukciji parnikov 635 odstotkov v primeri s konstruk-cijo v preteklem letu. Amerika je lani zgradila parnike s skup-no tonažo 1,088,497 ton. Šeststo parnikov, ki so bili zgrajeni v tem letu, je tipa Liberty.

"Popravljanja ameriških in zavezniških parnikov in bojnih ladij so držala ladjedelnice zapo-slene," je rekel Smith. "Kljub temu so uspešno izvršile dano jim nalogo. Vse ameriške ladje-delnice, one ob morju in veli-kih jezerih, obratujejo s polno paro. Priznati moram, da de-lavci kooperirajo s kompanija-mi v vseh ozirih, na kar smo po-nosni."

Katoliški duhoven svari pred reakcijo

Cleveland, O., 30. dec.—Rev. John A. Ryan, direktor depart-menta socialne akcije Katoliške blaginjske konference v Wash-ingtonu, je dejal, da bi republi-kanska zmaga pri volitvah leta 1944 in poznejša koalicijska z de-mokratskimi nazadnjaki bila te-žak udarec delavcem. On je go-voiril na konvenciji Ameriške katoliške sociološke zveze in dejal, da je treba zagovornike "svobodnih podvzetij" ustavi-ti, da ne bodo dobili kontrole nad kapitalističnim, redom po vojni. Daje je rekel, da se delavcem ni treba ničesar bati, dokler je Roosevelt v Beli hiši.

LAVAL OBLJUBIL VSESTRANSKO POMOČ OSIŠČU

Italija se odpove Korziki in Nici

VPLIV MARŠALA PETAINA PADA

Bern, Švica, 30. dec.—Sem so prišla poročila iz zanesljivih vi-rov, da je Pierre Laval, načel-nik višiške vlade, obljubil vse-stransko pomoč Nemčiji in Ita-liji v vojni proti združenim na-rodum. Hitler dobi ostanke fran-coške bojne mornarice in Laval ga je tudi zagotovil, da bo usta-novil vojaške legije, ki se bodo pod nemškim poveljstvom borile proti zavezniški oboroženi sili.

Hitler je na drugi strani izja-vil, da bo sklenil formalni mi-rovni pakt s Francijo, kateri pa bo potrjen po zmagi osišča v tej vojni. Novi sporazum, pravijo, ne vključuje teritorialnih kon-cesij s strani Lavalove vlade, poleg tega pa vsebuje zagotovi-lo, da se bo Italija odpovedala Korziki in Nici.

Očitno je, da skuša osišče iz-koristiti umor admirala Jeana Darlana v svoj prilog. Govorni-ki na radiopostajah v Berlinu in Rimu poudarjajo, da sta zaroto proti življenju admirala skova-la odbor borbenih Francozov, kateremu načeluje general Charles de Gaulle, in Velika Britanija. To trdijo, čeprav je De Gaulle odločno zanikal zve-zo s zarotniki.

Gotovo je, da je imel Darlan prijatelje med sovražniki komu-nistov v Franciji, ker je iztrebil radikalne elemente iz mornari-ce in civilne administracije. S tem si je nakopal sovraštvo le-vičarjev in sovjetske vlade.

To dejstvo potrjuje poročilo, da se je Laval kot fašist in za-govornik kooperacije z osiščem izrekel za vsestransko pomoč na-cijskim Nemčiji in fašistični Ita-liji. On je že pred meseci izja-vil, da je v porazu boljševiške Rusije rešitev Evrope. Odkar je bil Darlan umorjen, je Laval o-jačil svojo osebno stražo iz bo-jazni pred atentatom. On ne gre nikamor brez spremstva oboroženih stražnikov.

Vpliv maršala Petaina stalno pada. On ne stori nobenega či-na brez Lavalove vednosti.

Mornarji piketirajo poslopje Tribune

Chicago, 30. dec.—Trije mornarji piketirajo Tribune Tower, kjer se tiska čikaška Tribuna, v znak protesta, ker je Robert R. McCormick, izdajatelj in ured-nik tega lista, nedavno v svojem govoru po radiu dejal, "da mornarji ne delajo časti Ameriki." Piketi so Patrick Haggerty, Jack Trash in Roy Wilbur. Vsi so čla-ni Splošne mornarske unije.

Reorganiziranje japonskega poveljstva na Kitajskem

Cungking, Kitajska, 30. dec.—Poveljstvo japonske oborožene sile v severni Kitajski je bilo re-organizirano. Poveljniki lutkov-skih kitajskih čet so bili likvidi-rani, ker so se zvezali z "bandi-ti". Vse lutkovske čete so zdaj pod kontrolo japonskega povelj-stva. Japonske vojaške posadke v mestih severne Kitajske so bi-le ojačane.

Roosevelt suspendiral osem mornarj

Washington, D. C., 30. dec.—Predsednik Roosevelt je sus-pendiral osem mornarj za delavce in mehanike, uposlene pri gradnji projektov vojnega departmen-ta, zaeno pa je odredil, da ti pre-majo plačo in pol za čezurno de-lo. Odredba je bila izdana za-radi pomanjkanja delavcev.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

Slovenski Primorci v severni Afriki

(Dne 28. novembra smo poročali, da je 2000 Slovencev iz Primorja stopilo v Middle Eastu v jugoslovansko armado. V PM z dne 16. dec. se nahaja kratko poročilo, iz katerega je razvidno, da se je ta jugoslovanska edinica že udeležila bojev v severni Afriki.)

New York, 16. dec. (PM). Britanski minister za zadeve Srednjega vzhoda se je včeraj povrnil v London in izjavil časnikarjem:

"Na Srednjem vzhodu imamo pravo armado Zedinjenih narodov. Tam se nahajajo čete United Kingdome, čete iz kolonij, narasčajoče množine ameriških vojakov, posebno zračnih oddelkov, čete iz Indije, Avstralije, kakor tudi oddelki borbenih Francozov, Grkov, Jugoslovancev, Čehov in drugih."

V ...

General Robotti, poveljnik teh od Italijanov zasledenih predelov Jugoslavije, je izjavil, da so v teku operacije čiščenja v Sloveniji imeli takozvani banditi 2654 mrtvih in 1625 ujetnikov. Dodatni tisoči civilnega prebivalstva pa so bili ubiti.

Robotti je priznal naslednje italijanske izgube: 478 padlih in 324 ranjenih. Te številke je treba primerjati z uradnimi seznamimi izgub v teku zadnjih šestih mesecev v Libiji, ki navajajo povprečno izgubo od približno 400 mrtvih na mesec.

Nemiri na Balkanu

London, 18. dec. (Radioporočila). — Madžarsko časopisno poročilo, da so bolgarski saboterji vrgli iz tira vlak na progi Caribrod-Sofija. V Jugoslaviji so srbski gerilci poglali v zrak več železnih mostov.

V ...

Umrtnice talcev v Srbiji

London, 18. dec. (ONA). General Bader, nemški poveljnik v Srbiji, je razglasil v časopisu, da je dal ustreliti 50 talcev radi tega, ker se neki nemški vojak, ki je bil v službi v kraju Pukca, ni povrnil k svoji enotici. Bader je izjavil, da je čakal dva tedna na povratek dotičnega vojaka.

Jugoslovanska vlada je izjavila, da se je Bader brez vsakega dvoma maščeval in usmrtil 50 Srbov radi tega, ker mu je neki nemški vojak dezertiral.

nih častih. Po prvi noči je bilo 430 mrtvih in 1600 težko ranjenih. Drugi dan je bila nedelja in z nočjo se je začel napad, ki je trajal 9 in pol ur. V ponedeljek zjutraj je bilo drugih 412 mrtvih, 747 ranjenih. Vse železniške proge iz Londona proti jugu so bile tega jutra pokvarjene. Tako je šlo dalje vsako noč v septembru. Vsako noč brez izjeme. Najhujše pa je bilo v mesečnih nočeh. Ko je september minil, je bilo londonskih žrtev: 330 mrtvih, 10.000 težko ranjenih. Isto povest se nadaljuje oktobra. Samo ene noči v vsem mesecu ni bilo napada. Isto povest novembra: vsako noč razen treh. Računamo, da je v teh treh mesecih padlo v London 36.000 bomb ali 6.600 ton razstreliv.

Tak je bil začetek. Po treh mesecih smo že vsi dobro vedeli marsikaj o bombah. Vedeli nismo le, kako dolgo bo to trajalo, zakaj bi se nehalo. Sledili so meseci "lahkih napadov". Decembra, januarja, februarja, marca smo imeli dosti mirnih noči, samo 8 težkih napadov. Aprila 16. in 19. je prišlo nad nas kakih 450 zrakoplovov, vsaka noč je zahtevala več kot 1000 mrtvih. To je bila "sreda in sobota". Londončani ju niso imenovali niti "krvava", le "sreda", "sobota". Zadnji veliki napad je bil 10. maja, ko je bilo 1436 mrtvih, 1792 ranjenih.

Življenje pomeni največ in spritno življenjskih žrtev smo pozabili na druge izgube. Pa vendar ni brez pomena, če na otoku, kamor pripeljejo mornarji z veliko nevarnostjo in tudi življenjskimi žrtvami najpotrebnejšo hrano, ni brez pomena, če gorijo velika skladišča žita in sladkorja. Znanec mi je s smečhom pripovedoval, kako je gasil poslopje, kjer se je vse cedilo in kapljalo od razstopljenega sladkorja, kako se je vrnil domov kot maršpanski možiček, ki bi ga bili otroci veselili na božič; kako je pri drugi priliki začela shajati moka, "self-raising flour", ko so jo močili iz gasilnih strojev in jo je grel požar, shajala je in shajala, dokler ni dosegla stropa in zlezla ven skozi okna. Gasilci vam lahko pripovedujejo dolge ure zabavne storije, ki so jih doživeli. Spominjam se njihovih trudnih obrazov v jutranjih urah po požarih: kakor maske blede z globoko zarezanimi potezami, udrtimi, podplutimi očmi, a še vedno so delali, reševali. Pravijo, da so bili nekateri na delu nepretrgano po 40 ur. Kolikokrat jim je pošla voda; glavna cev prebita ... treba je bilo najti drugi rezervoar ...

Velike žerjave smo dobili iz Amerike, 14.000 pionirjev-vojakov je šlo na delo po londonskih ulicah, 25.000 težkih delavcev. Škodo so sproti popravljali, kolikor se je dalo.

Tri mesece je trajalo, da je prebivalstvo v 28 londonskih okrajih padlo za eno četrtino: od 3 milijonov na 2.280.000. Počasi so odhajali na deželo: taki, ki so izgubili svoje domove in taki, ki so bili v onih časih le na poti v Londonu.

Na vrsto so prišla druga angleška mesta. Celo vasi in osamele kmetije so bile žrtve bomb. Kakih 190.000 bomb je padlo na Veliko Britanijo do konca 1941. Padlo je mrtvih 43.667 civilistov, težko ranjenih jih je bilo 50.387. Vojna je šla dalje, tovarne so delale naprej, pristanišča so delala naprej.

Tako se je obnašala Anglija. Italija je naznanila, da se bo ravno tako; 16 vlakov vozi dnevno izselence iz Genoe, pravi prekoceansko poročilo. Potniki, ki prihajajo v Švico, pravijo, da vse beži iz mest, kamor kdo more. Izdan je bil zakon, da pazniki za civilno obrambo, "wardens", pod kaznijo ne smejo zapustiti svojega mesta med napadom. Tukaj se spogledujemo, ko slišimo o takem zakonu: ker si domišljujemo, da vemo veliko o bombah, ali o takem zakonu nismo še slišali.

Vladna posojila za popraviljanje hiš

Dočim je federalna vlada, dokler vojna traja, strogo omejevala gradnjo novih hiš in poslopij, ki niso nujno potrebna za vojni napor, ni nikake prepovedi proti rabi materiala, da se sedanje hiše držijo v dobrem stanju ali da obstoječe zgradbe preuredijo v stanovanja za vojne delavce.

Za te svrhe se morejo dobiti posojila v vsej državi po več kot 5000 bankah in posojilnicah. Zato posojila jamči vladna organizacija, ki se bavi s financiranjem hišnih popravil in preureditev.

Jako lahko je dobiti posojila za popraviljanje delo in potrebne izboljšave, kot je opleškanje, halepljanje novega stenskega papirja, popraviljanje cevi. Denar za to se izposižuje do zneska \$2.500. Ta posojila so pa podvržena kreditnim pravilom federalnega rezervnega sistema glede plačevanja v obrokih in se morajo odplačati v teku dvanajstih mesecev. Ni treba nikakega dovoljenja s strani War Production Boarda, da se kritični material porabi za popraviljalna dela.

Ako se hiše popravijo s temi posojili, ne sme se spremeniti zunanja gradbena oblika poslopja. Popravki v razkošne svrhe, oziroma katerih namen je le opleškanje, niso dovoljeni.

Lastniki hiš, ki bi radi izvršili popraviljalna dela v svrhu, da se hrani količina kuriva, kakor na primer za konvertiranje peči od olja na premog ali za boljše izoliranje stanovanj, smejo tudi dobiti posojila. Taka posojila so izzeta od kreditnih pravil federalnega rezervnega sistema in se smejo odplačevati v teku treh let.

Da se dobi posojila v svrhu remodeliranja hiše ali poslopja, da se preuredijo v stanovanja vojnih delavcev, je treba zadostiti gotovim pogojem. Prvič mora biti hiša v takem okraju, kjer je stanovanjaki položaj za vojne delavce kritičen in neprimeren. Ti okraji so oni, ki jih je predsednik označil, da nimajo zadosti stanovanjskih udobnosti za vojne delavce v dotični okoliščini in za vojne delavce smatrajo člani oboroženih sil v kakem podjetju, ki izdeluje vojni material, in vladne nastavitelje, ki se bavijo z vojnim delom. Drugič morajo vsi prisilci za posojilo zagotoviti banko, ki daje posojilo, da se bo 60 dni po končanem delu dajala prednost vojnim delavcem za najemanje stanovanj.

Ako se tem pogojem zadosti, se morejo dobiti posojila do \$5.000. Ista so povračljiva do dobe sedmih let in se morejo povrniti v mesečnih obrokih.

Remodeliranje hiš, za katere se dajejo posojila, vključuje tudi spremenitve podstrešij, kleti in drugih nedovršenih delov hiše v sobe ali apartamente, kakor tudi konvertiranje poslopja, ki ni bilo zgrajeno za stanovanje, v hišo enega ali več stanovanj.

Lastnik hiše, ki jo hoče remodelirati, mora dobiti dovoljenje od War Production Boarda, ako hoče rabiti kritični material, razen ako skupni stroški bodo manj od \$200. Da lastnik dobi takozvani "preference rating" po War Production Boardu, se mora obrniti s prošnjo na najbližji lokalni urad Federal Housing Administration.

Za natančnejše informacije se morete obrniti na vsako banko ali na lokalni urad Federal Housing Administration. Common Council—FLIS.

Moje misli po kongresu

Rev. K. Zakrjšek, tajnik SANS (Nadaljevanje.)

IV.

Edini neprijeten in razburljiv trenutek med kongresom je bila demonstracija proti jugoslovanskemu ambasadorju g. Fotiču.

Odbor ga je povabil, da pride pozdravit kongres. Prišel je drugi dan kongresa in ga tudi s kratkim brezpomembnim nagovorom pozdravil. Ze med njegovim govorom so se slišale opazke proti njemu, kakor "fasiisti!" "buuu!". Ko je pa govoril g. ambasadorja govoril Mr. Rude Trošt in ga imenoval, je izbruhnilo. Toda predsednik je hitro udaril s kladivom in bil je red in zbornica je ploskala.

Kakor je bil ta dogodek malenkosten in ga vsi obojsjamo, vendar pa ima svoj velik pomen, ki ga omenjam zato, da se tega ne bo več ponavljalo.

Kdo je kriv teh demonstracij? Po mojem kongresu ne!

To je bil SLOVENSKI kongres. Ko bi bil to srbski kongres, pa bi bil ambasador Slovenec, stavljam glavo, da bi na "i" pike ne naredil v slovenščini, temveč bi pozdravil Srbe v srbskem jeziku, ker bi se smatral tudi za ambasadorja srbskega dela Jugoslovancev. In vsi Slovenci bi mu ploskali. Ali ni mogel g. ambasador povedati svoj pozdrav v slovenščini, da bi bil navzoči začutili, da se čuti tudi slovenskega ambasadorja? Malenkost, ki bi mu bila takoj pridobila srca in prepričala vsak izbruh proti njemu. Časi, ko so se Slovenci mirno pustili potiskati v kot, so minili. To se bo jasno pokazalo po vojni.

Vsi vemo, da je sedanja jugoslovanska vlada v Londonu za Veliko Srbijo, vsaj v večini, tovarj proti Jugoslaviji, vsaj proti federativno urejeni. Zato si pustiti glasilo ameriških Srbov pisati na pt.: "Jugoslavizem je enak antiamerikanizmu", toraj, vsi, ki smo za Jugoslavijo, smo izdajalci Amerike, kar je nekaj strašnega. Ta list dela z vso silo proti Hrvatoma. Brez Hrvatov pa kako naj bomo Slovenci del Jugoslavije. Mostu čez Hrvatsko ne moremo narediti!

Potem vsi vemo, da je minister zunanjih zadev sedanje jugoslovanske vlade velik prijatelj Italije, največjega sovražnika Slovencev danes. Ko je bil letos v Ameriki, se je zakotno sestel s Sforzom. To ve vsa slovenska Amerika. In vendar g. Ninč slovenske javnosti ni smatral za vredno, da bi bil izdal vsaj kratko izjavo o tem sestanku, da bi pomiril razburjenje duhove. In g. ambasador enako ni storil koraka, da bi bil vsaj on dal kako pojasnilo. Tu so Primorci; katere ta sestanek žige in peče naravno! Saj je g. Ninč bil tisti, ki je podpisal rapalsko pogodbo, katere bi nikdar ne bil smel podpisati, ker je slovenski narod ni nikdar sprejel, pa če so jo stokrat sprejeli tudi slovenski ministri in poslanci. Po mojem, ko bi bil jaz na njegovem mestu, bi to priliko izrabil, da bi bil pomiril slovenski narod, dal izjavo, ki bi povedale, kar narod želi izvedeti. Omenil sem zgoraj, kaj zahtevamo naši hrabri borci po slovenskih gorah in gozdovih.

In vendar je bil nagovor g. ambasadorja na kongresu tak, kakršnega bi prav lahko govoril sam Sforza ali kak drug tujec. Narod je pa pričakoval, da bo to tudi slovenski ambasador povedal, kako dela njegova vlada za Združeno Slovenijo, za pravilno Jugoslavijo, koliko tudi on dela za vse to v Washingtonu.

In ker tega ni storil, je naravno primorska kri zavrela. Naši Primorci gredo skozi strašno Kalvarijo že od rapalske pogodbe. Kri pa ni voda. Oni in mi vsi Slovenci ljubimo svoj narod tako, kakor Srbi svojega. In mi ameriški Slovenci moramo že danes vedeti, kako je z narodom doma, kako z bodočo Jugoslavijo, da vemo usmeriti svoje korake z našim Amer. slov. svetom. Za nas je to velika reč. Slovenski delegati so se pa zbrali, da bi vse to izvedeli.

Zato rečem, demonstracija je bil kriv samo mrzel in hladen nastop g. ambasadorja samega. To naj bo po nauk za vse vlad-

ne zastopnike za bodoče. več kake "sladkorne vode" ljub in lepih fraz. Teh je dan dovolj. Danes hočemo dejari in zagotoviti za svoj narod doma, da mu lahko povemo, zakaj se bori in umira. Ze več kot eno leto se nam obeta in obeta, da bo bolje v jugoslov. vladi, da se bo spremenila itd. Na to ameriški Slovenci danes ne damo nič več. Mi sumimo, da se nalašč zavlačuje izjava o združenji Sloveniji in federativni Jugoslaviji, da bo prej vojne konice, potem bodo pa rekli Slovincem, kakor je rekel Pašić Trumbiću, ko je 1918 kabej Jugoslov. Narodnega Sveta skrilval v žepu pet mesecev: "Tu imate telegram, pa je prepozno! Če se doma res žiri komunizem, dolžim jaz za to samo to nekorektno in nejugoslovansko zadržanje JUGOSLOVANSKE vlade v Londonu. Samo na lepe besede slovenskega zastopnika v vladi v Londonu narod doma očividno ne da nič več. Zato gre in mora iti prišljen svoja pota. Za me je to jasno in jasno tudi za ameriške Slovence. Vsi vemo, da bi bilo naše slovensko vprašanje popolnoma varno, ko bi se jugoslovanska vlada, plačana tudi 35% s slovenskimi žulji, čutila tudi SLOVENSKO vlado. In ker se ne, potem pa demonstracije.

Mi ameriški Slovenci vemo, da je jugoslovanski ambasador g. Fotič najspretnjši diplomat, kar jih ima danes Jugoslavija v zamejstvu. Zato upamo, da bo tudi slovenski ambasador, ne kakor je pisal Srbovran, da je samo srbski, in se bo zavzel z vso energijo in z vsemi svojimi lepimi zmognostmi diplomata tudi za slovenske zahteve tako, da bomo to videli in tudi čutili, pa bo na vsakem našem zborovanju dobil ne več "buuu", temveč navdušeni "živio!" Naš je tisti, ki dela za nas!

Ko bi bil to srbski kongres, kaj vse bi se storilo od strani vlade v Londonu in od strani ambasade v Washingtonu zanj. To vsi vemo in to smo tudi zelo bridko čutili na kongresu.

Predsednik Roosevelt je rekel na konferenci, ki jo je imel v Beli hiši skupaj s Churchillom, kraljem Petrom II., g. Cor. Hullem in g. Ninčem odločno: "Vlada Združenih držav se pravi nič ne zanima za kako veliko Srbijo, tudi ne za kako veliko Hrvatsko, temveč za veliko in močno Jugoslavijo!" Za nas ameriške državljane slovenskega rodu so te besede našega predsednika program slovenskega naroda, ker vemo, da je ravno to, kar narod doma hoče!

Dokler pa bo obstojala situacija v jugoslovanski vladi, kakršna je danes, bo pa vsak njen zastopnik dobil pri vseh slovenskih zborovanjih samo "buuu", in sicer vedno glasnejši.

(Dalje prihodnjič.)

Zavezniške čete v Somaliji

Vojaška posadka v Džibutiju lojalna Lavalu

London, 30. dec.—Radiopostaja v Vichyju je naznanila, da so britake in svobodne francoske čete invadirale Somalijo, francosko kolonijo v vzhodni Afriki. Nekaj dni prej so britski letalci metali letake na Džibuti, glavno mesto Somalije, za naznanilo o invaziji.

Govornik na radiopostaji je dejal, da so svobodne francoske čete zbrane eno miljo proč od Džibutija.

Angleži že dolgo kontrolirajo francosko Somalijo z izjemo Džibutija, glavnega mesta in luke ob Rdečem morju. Francoska vojaška posadka v tem mestu je še lojalna Lavalovi vladi.

Zakasnela vest iz Kenje, britske kolonije, ki meji na Somalijo, pravi, da je general Christopher Fowkes, poveljnik britske armade v Abesiniji, nedavno obiskal Džibuti in imel dolg razgovor s francoskim guvernerjem.

Najzanesljivejše dneвне delavne vesti so v dnevniku "Prosveti." Ali jih čitate vsak dan?

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti.) 3. decembra 1942.

Tiste dni, predno je govoril Churchill, sem baš čitala nova poročila iz Slovenije.

"Naše ljudstvo je uverjeno, če bi uradna Anglija, oz. njeno vojno vodstvo dalo Italiji kratkotrajni rok, v katerem mora prenehati s svojimi barbarskimi metodami proti našemu poštenemu narodu, sicer bo njihove Benetke zadela ista, ali še radikalnejša usoda kot Kolin, bi se ustavili in popustili, zlasti ko bi videli, da je resno mišljeno ... Sama mrtva zgodovina, še tako imenitna, ne sme imeti prednosti pred, od silija umirajočim, živim narodom. Če bi ga imela, bi bilo to znamenje barbarstva, ne nasprotno."

Lahko si mislite, kako mi je bilo pri srcu, ko sem pred dnevi poslušala težke bombnike, ki so leteli nekam ven nad sovražno kraljico. Bilo je zgodaj zvečer: "Če letijo daleč, če letijo nad Italijo, se odpravijo na pot tako zgodaj." Potem smo izvedeli o napadu na Turin. Zvečer smo slišali Churchillov govor. Kar je Italija okusila do zdaj, je le prvi grizljaj kosila, ki ga bo morala pojediti. Iz severne Afrike bomo sistematično bombardirali njene južne kraje. Drugo noč nov napad na Italijo.

Te dni je tudi izšla brošura v Londonu "Front Line 1940-41. Uradni popis britanske civilne obrambe, ki ga je pripravilo in izdalo ministrstvo za informacijske za ministrstvo za domačo varnost." Bilo je dan ali dva preje, ko smo slišali Mussolinijev govor iz Rima. "Italijani bodo prenašali bombardiranje svojih mest, kakor so ga prenašali Rusi ali Angleži ..." V moji novi knjigi imate verodostojno sliko, kako so se obnašali Angleži pod zračnimi napadi. "Kako se bodo obnašali Italijani?" sem si mislila ...

Knjigo hočem spraviti med spomine za stara leta. Ko bomo govorili otrokom, "kako je bila med vojno v Londonu." V veliko pomoč bo mojemu spominu, ker že zdaj se mi zdi čudno, da smo živeli v tako čudnih časih, da smo se pretolkli skozi tako dobo. In je komaj dve leti od tega: september, oktober, november 1940. Nekje sem slišala, da je

človeški spomin ustvarjen, da rad pozabi neprijetne stvari. Menda, bo res tako.

London je središče povesti zračnih napadov. "It subjected all London to an ordeal such as no other modern city had endured and survived." Stalinograd, Moskva, Leningrad? Kaj z njimi? Ta mesta so pretrpela in preživela več, kakor London. Četoli njih so bile zbrane ogromne armade, v njihovih predmestjih so divjale bitke najmodernejše oborožene armad, bitke pravega vojaškega značaja, kar jih pozna zgodovina od obleganja Troje. Z Londonom in drugimi angleškimi mesti je bilo drugače. Okoli njih in v njih ni bilo velikih armad, orožja, bitk. Proti poginu od napada iz zraka so se borili, trpeli, umirali, delali, pomagali, in — preživeli, rešili London, Anglijo, dobili vojno in zmago ljudje v civilu; moški in ženske vseh let, starci, otroci, bolniki. Kolikor prebivalcev, toliko bitk je bilo izbojevanih: vsakdo je sam v sebi premagal strah, šel na delo in pomoč, ali vsaj s poti, da ni napravljal nepotrebnega posla in gneče. Zgubancene in zgrbljene starke po kletah in zakloniščih, moderna mlada dekleta za volanom ambulance, otroci, ki so lepo zaspali med ropotom podzemeljske železnice, strešnice po bolnicah, ki so prenašali paciente vsako noč v pritličja, porodnice, ki so rodile deteta med padanjem bomb ... koliko zatajevanja, premagovanja, volje, človeškega dostojanstva.

Pripravljeni so bili, za kar si niso mogli predočiti. Kdo je vedel, kako bo, ko bodo padale bombe na London? Zvedeli smo po prvih napadih. Ker začetek je bil divji. Na 7. septembra popoldne so zaneli prve požare v pristaniškem delu mesta. Po presledku ene in pol ure — za večerjo — so se vrnili in ostali nad mestom do jutra. One noči je bilo devetnajst "conflagrations", kar imenujejo velike, rastoče požare, ki zajamejo ves okraj, razen teh 19 požarov, ki bi običajno potrebovali vsak 30 gasilnih strojev, 40 ognjev, ki bi potrebovali vsak 10 strojev in blizu 1000 manjših ognjev, ki bi vsak zase postal senzacija v mir-

Vesti iz nevtiralnega in od Nemcev nadzorovanega časa

Zora prinaša dne 15. oktobra poročilo o nekem predavanju izdajalskega časnikarja Vasila Seizova v Skoplju, v katerem je pripoznal, da vlada v Srbiji strahovita beda. O komunistih je izjavil, da se v svoji propagandi poslužujejo nacionalističnih nacev. Glede cen na živilskem trgu je povedal, da se prodaja kilogram moke za sto dinarjev, kg sladkorja za 200, a kg riža za 200 dinarjev.

Švicarsko časopisje poroča iz Moskve, da so jugoslovanski gerilci zavzeli mesto Ključ in prizadeli zasedbenim četam osišk hude izgube. Neka italijanska motorizirana kolona je imela 120 mrtvih.

Berner Tagblatt in tudi nekateri drugi švicarski listi so nedavno objavili, da je v Zagrebu načel izdajati nek švicarski državljani po imenu Franc Burris časopisni vestnik pod imenom "Mednarodni Bilten Stampe I. P. A.". Ta list je objavil v svojem izvodu od 20. oktobra naslednje pretnjo:

"Naj vsakdo ve, da bomo za vsako osebnost, ki bi bila v Švici iz političnih razlogov obsojena na smrt, prej ali slej ubili predstavnike sedanjega političnega sistema v Švici."

Zaradi te grožnje prinaša Berner Tagblatt naslednji komentar:

"Nemške in madžarske oblasti so odklonile gostoljubnost podvzetju I.P.A. na Dunaju in v Budimpešti. Vprašanje je, ali bo hivaška vlada enako postopala namram škodljivemu rovarjenju. Emigrant Burris in njegova mednarodna agentura ne bi smela dobiti zaščite v Zagrebu, ker nastopata z grožnjami napram svoji bivši domovini."

Novo Vreme poroča dne 22. oktobra o različnih konferencah, ki so jih imeli med 15. in 20. oktobrom načelniki policije z Ninčem. Iz teh vesti je videti, da vso jasnostjo, da nemirov tudi na starem srbskem ozemlju ne ni konec in da je kvizlinška vlada še vedno v skrbah zaradi neukročenega uporniškega gibanja. Nedić je govoril o potrebi, da se uvedejo primerni protukrepi proti angleški propagandi Mihajlovića in njegovih ljudi.

VESTI IZ DOMOVINE

Nova streljanja talcev

London, 18. dec. (AP). — Anglijska časniška agentura Reuter poroča danes, da je bilo v Ljubljani ustreljenih 36 talcev. Italijanska oblast je ukazala izvesti ustrelitve zaradi uboja nemške policijskega podčastnika in bivanja bivega laškega uradnika.

Italijanske izgube v Sloveniji

London, 18. decembra (ONA). — Jugoslovanska vlada v izgnanju je izjavila danes v Londonu, da je v preteklih šestih mesecih teku bojev v gerilci v Sloveniji padlo več Italijanov in v enem mesecu istega razdobja v Libiji.

Člani unij CIO, ki so dobili nagrade od predsednika Roosevelta v znak priznanja prispevanja k proizvodnji vojnega materiala.

DOLGA
ROKA

S. M. GARDENHIRE

(Se nadaljuje.)

Nikakršne tajnosti ni več, spoštovane dame," je rekel, smehljaje se ter vstal, "in moj obisk je bil, kakor ste polagoma uvideli, odveč. Miss Maitland bi tudi brez mene v kratkem dobila toliko poguma, da bi odkrito govorila z mr. Viningom, in vse bi se itak pojasnilo. Zdaj se vam priporočam."

"Mnogo ste mi pomagali," je rekla mrs. Maitland, "in jaz upam, da se zopet vidimo, mr. Connors?"

"Le težko se me izvabi iz mojega brloga, zahvalim pa se vam za vaše povabilo, milostiva gospa."

"Mi bomo vedno hvaležni mrs. Parton," je nadaljevala dama.

Connors ji je podal roko, poslovil se od Hortenze in mrs. Partonove. Vining naju je spremljal. Pri vratih knjižnice se je Connors vstavil, da si natakne rokavice.

"Se marsikaj bi vam mogel zaupati o tej zadevi, mr. Vining, toda zdaj ni potrebno. Če vam bo ugajalo, da se o tem slučaju pogovorimo, in če bodo dame prestale dobo žalosti, tedaj me obiščite. Najboljše bi pa pač bilo, da dame nikdar ne zvedo posameznosti. Najboljše, kar morete storiti, je, da pospešite svojo poroko."

"Kar bom prav gotovo tudi storil," je rekel mladi mož s poudarkom. "Zavedam se, koliko smo vam dolžni, in vse svoje življenje bom na to delal, da vam to poplačam. Ne pozabite, kar sem vam omenil glede denarnega vprašanja."

"Ne pozabim!" je vzklil Connors ter se nasmehnil.

"In jaz bi vas rad opomnil na to, da ste pustili v knjižnici tisoč dolarjev," sem rekel, "ki ste jih najbrže pozabili."

Connors se je zopet zasmejal.

"Pozabljenost je moja najmanjša napaka — ali mi hočete prinesiti ta denar, mr. Vining?"

Vining je šel v sobo; videli smo, kako je stopil k pisalni mizi ter odprl razne predale, na kar se je vrnil.

"Menda se dobro spominjam, da je miss Wynn položila denar tja," je rekel, "toda jaz ga ne morem najti. Hočem jo poklicati."

Hotel je dati znamenje slugi, ki je stal blizu vrtnih dur, toda Connors mu je to preprečil.

"To je nepotrebno," je rekel, "kajti denar je izgubljen, in kakor boste opazili, miss Wynn tudi."

Slisal sem, kako se je odpeljal voz, ko smo bili še v sprejemnici. Vsaj se vendar spominjate mojega nasveta, naj gre v Buenos Aires? Ono malo vstopi mi boste pri priliki vrnil, ko se boste zopet pomirili, mr. Vining. Tega ni treba praviti damam, kvečjemu če smatrate to za potrebno. Jaz bi tega ne storil. Dober dan."

Slasava navzdol po stopnicah ter vstopila v pripravljeni voz, dočim naju je Vining z odprtimi ustami gledal.

"Maitlandovi so bili umorjeni," je pozneje rekel Connors, ko sva se peljala domov. "Oče in oba sina so bili umorjeni, in mati bi v doglednem času tudi prišla na vrsto. Tako gotovo so bili umorjeni, kakor je bila tudi mrs. Garcia umorjena, in sicer od iste roke. Dekle je skupno delalo z vedeževalko, ena v interesu svojega sina, druga v svojem lastnem interesu. Zadevo izročiti sodišču, bi bilo brez pomena, kajti dokazati se ne da umor v tej obliki."

Mrs. Garcia je dala potrebna sredstva za zastrupljenje očeta in obeh sinov; miss Wynn pa jih je uporabila. Zakonitim potom bi se mogel umor le tedaj odkriti, če bi se staro ženo prisililo, da bi priznala. Kakor hitro pa je miss Wynn začutila nevarnost v tem, da so poklicali mene na pomoč, je umorila edino pričo.

deh pričel bati za svoj izkupiček in vprašal Blažiča tako mimogrede, če se pije danes za gotovino ali na kredo.

"To plačam jaz," zarentači starec. "Če smo Rezijani, nismo eleganti; mi smo poštenjaki."

Sicer je vedel krčmar, da Blažiča nikdar ne zgrabi takšna jeza, ki bi mu velela plačati tolikšen račun; plačali so pa le, čeprav ne iz lahkega.

Tudi Peter in France sta bila

Tako zelo je bila zamišljena v svoj sklep, da je pozabila vpoštevati sledove, ki jih je pustila za seboj. Lahko je, vnaprej videti dogodke, ki bi jih morda človek sam povzročil, toda kdo bi si mislil, da bi tako običajna stvar mogla porajati tak vražji načrt!

Mogoče pa ravno to označuje, da ga je zamislila ženska. Kar mi imenujemo malenkost, to smatrajo ženske za največjo nevarnost. Mrs. Garcia je bila zelo častljiva za svoje ga sina, on naj bi poročil bogato dedinjo. Miss Wynn je bila zaljubljena v Vininga in bi ga brezdvomno dobila, če bi se Hortenza poročila z mladim Garcio. Sredstva so bila grozna, toda ti dve ženski sta se temeljito poznali še iz Londona. Ena je mrtva, druga pa je pobegnila; s tem je zadeva za nju končana.

"Toda vi ste dopustili, da je pobegnila — vi ste ji pri tem pomagali!" sem vzklil, prevzet od groze in nevolje.

"Pojasnil sem slučaj, ki sem ga prevzel," je odgovoril Connors, "in sem pomagal rodbini, ki bi ne mogla več mnogo vzdržati. Čemu se s temi odkritji večati njihovo žalost? Vsaj bi vendar ne imelo nikakršnega smotra. Razen tega se nikdar ne bojujem proti ženskam, vse delo bi me ne veselilo več, če bi moral to storiti."

Ko sva se na kolodvoru ločila, sem obljubil, da ga drugi dan obiščem v njegovem ateljeju. Dovolj sem imel to noč tvarine za premišljevanje.

PETO POGLAVJE

Corpus delicti

Meseca decembra je bilo — miren, meglen dan. Na strehah in hišnih nastavkih je ležal debel sneg. Marljiva kolona cestnih čistilcev je očistila Broadway vse umazanosti, in v ozkih povprečnih cestah je vrel živahno življenje. Nenavadno zgodaj so gorele električne svetilke v ateljeju Le Droit Connors, kajti nebo je bilo polno gostih snežnih oblakov.

V teh dneh, ko sva morala oba neprostovoljno počivati, sva sedela nekoga popoldne mirno in razmišljeno skupaj ter pokadila nebroj cigaret.

Od afera v poslanstvu ni Connors nastopal kot detektiv, vendar pa je začel pripovedovati dogodbo o nekem agentu Hudson Bay kompanije in njegove indijanske žene, ki me je zelo interesirala in ki mi jo je že pred časom obljubil povedati. Na ta ali oni način je morala biti v zvezi s tajnostno sliki Indijanke v lepi Connorsovi zbirki slik, ki so bile vse v dragocenih okvirih — tega sem bil gotov.

Ze večkrat me je dirnilo čudno, s ponosom in žalostjo namerano razpoloženje, ki se je Connors vedno polastilo, kadarkoli je začel govoriti o značajih in lastnostih Indijancev.

Njegov temni obraz, katerega študirati se nisem utrudil, je na me učinkoval z neko čudno privlačno silo, in njegovo čudovito nadarjenost za opazovanja in logično sklepanje sem moral še vedno občudovati.

Navzlic temu, da je bil irskega pokolenja, kar je pričalo njegovo ime, se mi je zdel Connors še vedno nenavadno vesel; edino le dejstvo, da je imel nenavadno zmoglost, prilagoditi se vsaki situaciji, je spominjalo na to, da se pretaka po njegovih žilah irska kri.

Ceprav sva sčasoma sklenila še tako iskreno prijateljstvo, svoje preteklosti mi ni zaupal.

Nikdar ni bil siten, nikdar ni mrmral, vendar pa je bil navadno žalosten. Zdelo se je, kakor bi ga nekaj težilo. In tako je bil z dušo in telesom detektiv, da se mi je zazdelo, da mora biti to njegovo veliko zanimanje za zločine v ožji zvezi z njegovo osebnostjo, nego sem si upal predstavljati.

(Dalje prihodnjic.)

Podoba izza
mladostiPovest. Spisal Ivo Trošt
(Nadaljevanje.)

Petrov oče je zabavljaj na glas, ko se je zadosti napil, da bo imela nevesta premalo dote. "Kaj? Ali da kdo danes samo za lepoto voz in konja? Pa vse to bo imel po moji smrti naš Peter, a? Lepota je ceno." Tako je govoril, brezkončno povlečeval samega sebe, povedal trikrat, sedemkrat in devetkrat, koliko je pridobil v življenju, koliko je izkusil in pristavljaj je, gotovo ne brez postranskega namena, da je lepota mladim ženam silno nevarna. "Mi vemo!" — se je ponosno potkal na prsi — "tako dobro vemo, kakor Ribničani in Kočevarji, ki nam je ž njimi vred sreča podpisala krvavi zaslužek na cesti."

Nihče ni govoril z njim, nihče mu ni ugovarjal. Vsi so poznali Blažiča Rezijana, ki je pijan govoril oblačito in dolgo, a trezen ostal vedno skromni voliček.

Svatba se je nategnila nad krčmarjevo pričakovanje, z njo se je pri tako zanesljivih lu-

deh pričel bati za svoj izkupiček in vprašal Blažiča tako mimogrede, če se pije danes za gotovino ali na kredo.

"To plačam jaz," zarentači starec. "Če smo Rezijani, nismo eleganti; mi smo poštenjaki."

Sicer je vedel krčmar, da Blažiča nikdar ne zgrabi takšna jeza, ki bi mu velela plačati tolikšen račun; plačali so pa le, čeprav ne iz lahkega.

Tudi Peter in France sta bila

od objema vinskih duhov že precej trda, pa se niso mogli pogoditi, koliko plača vsakdo. Razračunati je morala Minka. Tudi njej je segla pijska nevolja pod črne kodre, da je gledala vedno razločneje zopet gosposkega lovca na klanec pod kostanjem. Zopet ji je kakor nekdanj govoril besede: "Ta se bo lahko možila, Zabredal!" In res se ni težko, si je priznala z bridkim nasmehom.

Yanks Have Traffic Under Control in Oran

This official U. S. Army Signal Corps photo is proof that the American troops in Oran, French Morocco, have everything under control. Note the businesslike manner of the Yanks in this armored car as they make a turn on a busy corner near Oran. Soldier at the right is enjoying an American smoke. Americans are moving up assault forces from Algeria ready for an attack on Tunisia. (Continued)

Krčmar je pa dejal, ko je spravljal izkupiček in poročiljal s kronikami v žepu: "Če bo takšno nadaljevanje, kakršen je bil začetek, bosta tale dva imela prav zares rezijansko življenje..."

Vendar ni bilo prva leta tako nemirno, kakor so prorokovali zlobni jeziki.

Minka je sicer onemogla mati, da ni šla nikamor izpod strehe. Petru je umrl oče, dobila sta drugo hčerko, ki je bila vsa podobna Petru, toda oči je imela velike, temne, sanjave — maminne oči. Peter je uredil življenje, kakor ni pričakovala niti sama Minka, ki si je prizadevala z ljubeznivostjo krotiti njegove strasti in robotosti; skrbel je za ženo in hčerko noč in dan.

Le Minka je včasih trpela grozne muke, ko so jo preganjale nekdanje misli, nadlegovale jo kakor strupeni komarji, neuspele nade izza nedavne mladosti. Če je le mogla, se je ognila deseti maši ob nedeljah v sosedni vasi. Tedaj je prežalo nanjo dvoje poželjivo strastnih oči pred cerkvijo. Ni se ozrla nanje, vendar se ji je zdelo, da ji prebadajo srce kakor nabrušeni noži. In vendar si ni mogla kaj, da ne bi mislila o tistih očeh, ki so jo gledale nekoč na Klanec. Nikdo drugi nego Karel Martinčič ni znal gledati tako poželjivo koprneče. A Minka je vedela, da preži samo na ugoden trenutek in da plane nanjo kakor jastrebn na golobico, ter stare njo in njeno gnezdo. Kako se mu ubrani? To je on, čegar vplivu ne odoli nobena ženska. Ali mu ni padlo že toliko žrtev? Pa bi ga zmogla ona, ki se ji pretaka njegova moč po vseh žilah!

Čutila je premalo lastne moči, da bi se ubranila njegovi sladki prekanjenosti. O neki priliki, ko se mu ni mogla izogniti, ji je očital izdajstvo njegove ljubezni in izdajstvo "svetih" nazorov, ki bi rešili človeštvo: "Ali je to sad mnogoletnega truda?" Minka mu ni odgovorila, ker se je sramovala govoriti z njim, ker se ga je bala in mu tudi — kljubovala, ker je imela ona pravi vzrok, njemu očitati izdajstvo. O, Karel je bil izvrsten poznavalec ženskih src. Čakaj, ji je zapretil, kakor se spenja visoko, gotovo še padeš, Minka! Le opiraj se na moža. Človeško

srce se slednjič naveliča tudi — nebeskega veselja. Vraga, kako ne? Ali bi bilo potem še človeško, ko bi zadobilo vztrajnost, stalnost?

Minka se je obupno premetavala na postelji neki večer, ko je rosa pokrivala livade in je prozorna megla objemala hribe, da je gledal mesec na zemljo kakor skozi gosto kopreno. V nedrju je tiščala listek, ki jo je pekel kot žerjavica in vendar se ga je bala zagnati v ogenj. Mala Pavlina je spala v zibelki poleg njenega ležišča sladko in mirno, kakor da jo zibljejo sami nebeski krilatci.

"Ubožica!" vzdihne, "ko bi ti vedela, s kakšnim sovražnikom se ima nočjo boriti tvoja mama! Trikrat ubožica — tvoja mama se bori brez upa na zmago. To peče, to! Koga naj zmagam? Kdo naj premaga mene?" Zopet je segla v nedrje po listek — krvavo rdeč listek, popisan s srčno krvjo: "Moja mala! Pridi ob 10. uri nočjo v hrištovo senco za domačo hišo. Petra ne bo nočjo; pije. Luna bo najina spremljevalka in varuhinja. Pridi, prid! mala! Željno te pričakuje tvoj Karel!"

Petra res ni bilo domov, toda pričakovala ga je sleherni hip. Namestu Petra je prilomastil v hišo nekaj trenutkov predno je spravila dete počivat, pijan voznik in ji je izročil ta listek. Iz njega so jo gledale one nepozabne oči.

Iz njega so zlasti svetle besede:

"Petra ne bo!" ...

Zunaj se je dvignila megla. Mesec je pogledal na zemljo in se sočutno nasmehljal svojim znancem, češ: vidim vas, zopet vas vidim. Le pojte veselo! In fantje v sosednji vasi so prepevali:

Ze lun'ca sveti, moj'ga ljubčka se ni, kaj dela tak' dolgo, mudi — mudi?

Minko je zabolelo v srcu. Ali niso bile krasnejše one noči, ko je bila še presta in ko je še sanjala samo o gosposkem lovu na klanec? Koliko prevare je do danes? Kaj se pa še pripravlja, da jo potegne kakor v morski val za seboj v globino, v blato, pogubo?

Martiničevi nauki in krasne oči prorokovalca na klanec, bedno sedanje življenje in nekdanje

sanje o srečnejši bodočnosti, o glušela mati zuni v kuhinji in pijani Peter v vrtu vasi, a slednjič ona sama z vabilom na tužni sesanek — vse to se ji je zmedlo v misli. Poleg tega jo je vabila na opolzlo pot in ji je klicala njena mladost: "Prosta si nočjo! Uživaj! Pojdi, hiti mu v naročje!"

In vendar jo je žgal listek na prsih vedno huje. Očitno ji je srce že znano resnico: "Zakajli je on skvaril zlato mladost, obetal najsijajnejšo bodočnost, strl slednjič tvoje peroti, dobro vedo, da te ne more zasnoviti? Mačouj se mu! Kdaj laže? Orožje ti je v rokah, Minka! Samo Petru povej, pokaži mu listek ko se vrne, pa bo maščevana tvoja prezigodaj srta mladost." Sladka je osveta! Kri ji je vrela kakor hudourniki v možgane. Zdelo se ji je, da vsi kovači ne

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojasnila daje vođstvo tiskarne
... Cene zmerna, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine ki eni naročniki. List Prosveta klane sa vsa anako, sa člani ali načlane \$1.20 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assentmentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrst. države in Kanado \$4.00	Za Ciceru in Chicago je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 6.50
2 tednika in 8.00	2 tednika in 11.00
3 tednike in 12.00	3 tednike in 16.50
4 tednike in 16.00	4 tednike in 21.00
5 tednikov in 20.00	5 tednikov in 26.00

Za Evropo je \$9.00

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime _____ Čl. družine _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledenčih članov moje družine:

2. _____ Čl. družine _____

3. _____ Čl. družine _____

4. _____ Čl. družine _____

5. _____ Čl. družine _____

Mesto _____ Družna _____

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

ROJAKI SLOVENC

RELANCE FEDERAL SAVINGS & LOAN ASS'N
Vam naznanja, da posojujemo denar na prve hipoteke (First Mortgages) pod najboljšimi pogoji in pred vsem. PO NAJNIZJIH OBRESTITIH ga zapadni strani mesta Chicago.

V slučaju, da rabite denar za posojilo, obrnite se na naš urad, kateri služi v polno zadovoljstvo slovenskega naroda že nad 34 let.

Točna in pošena posrežba Vam je zagotovljena pri našem podjetju.

Za Vašo naklonjenost se Vam priporoča
LEO JURJOVEC Sr., predsednik

RELANCE FEDERAL SAVINGS
& LOAN ASSOCIATION

1904 WEST CERMAK ROAD, CHICAGO, ILL. - CANal 7130

Američke bolničarke na vlak pred odhodom na afriško fronto.